

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на пів рік 20 кор.
 на пів року 10 кор!
 на чверть року 5 кор.
 на місяць 1.70 кор.

За границею:

на пів рік 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віра не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
 трим неділь і руских свят
 2½ год пополудни.

Редакция, администрация і
 експедиция «Руслана» під ч. 1.
 «А. Домбровського (Хорунжину). Екс-
 педиция місцеві в Агенції Со-
 коловського в пасажі Гавмана.

Рукописи авертає ся лише
 на попереднє застереженє. —
 Рекламні неопечатані вільні
 від порта. — Оголошеня зви-
 чайні приймають ся по ціні
 20 с. від стрічки, а в «Наді-
 сланім» 40 с. від стрічки. По-
 дяки і приватні допоселі по
 3 с. від стрічки.

Надзвичайна сесія державної ради.

(+) Сьогодні почала ся надзвичайна сесія державної ради. Правительство бачило ся спонуканим перервати навіть розпочаті сесії деяких краєвих соймів і скликати державну раду, щоби вволити ухвалою багатьох громадських рад, корпорацій, парламентарних клубів а також домаганям висловленим в деяких краєвих соймах, які вже розпочали свої сесії. Правительство помітило, яке зворушенє в широких верствах населеня визвав розпорядок міністерства війни що-до дальшого задержання в чинній службі військовій вислужених трирічників, а також сі змаганя, які наслідком мадярської обструкції в австрійських політичних кругах проявляють ся за розділом від Угорщини. Вправді міністер-президент порадив собі в цукровій справі § 14-им, одначе військова справа і звязана з нею спільність і одноцільність армії занадто важка, щоби і тут можна обійти ся без участі державної ради і хоч нерадо пішов міністер-президент за домаганями з різних сторін і з різних верств і покликав державну раду на надзвичайну сесію.

Час сеї надзвичайної сесії строго обмежений, так само як і дневний порядок, а правительство думає, що в трех засіданнях, а найпізнійше до 28. с. м. предмет дневного порядку, яким є ухваленє звичайного контингенту рекрутів, буде полагожденний обидвома палатами державної ради і що краєві сойми будуть відтак могли дальше вести свою роботу. Розходить ся іменно о те, щоби ухвалою звичайного контингенту рекрутів дати спомогу до покликання новобранців а звільнити від дальшої служби з 1-им жовтня вислужених трирічників. Тим способом має рада державна строго і тісно обмежений порядок дневний. Не можна одначе бути певним, чи по заявах д-ра Герольда і д-ра Пацака в Празі чеський клуб так легко пустить змінену правительственну предлогу, бо в останних часах навіть серед чеської суспільности, а бодай в радикальнім дневникарстві почали проявляти ся одобрюваня мадярських національних домагань, так само як і всепольське дневникарство радо би державний заколот визискати для своєї всепольської ідеї і мріє про польське військо в Галичині.

Як небудь справа уложить ся, не думаємо, щоби Чехи робили рішучий опір проти полагоди сеї справи, всеж таки прийде в палаті до вельми живої розправи, в якій не лише національно-языкове питанє у відносинах до армії буде широко обговорюване, як і взаємини Австрії до Угорщини. І з иншого боку ударить неперечно завзято на мадярські забаги, щоби за австрійські гроші переводжено націоналізацію і відокремленнє мадярської армії. Відозвуть ся також голоси проти короткого часу виміреного радї державній і будуть домагати ся продовження початої сесії. Неперечно також і ціле угорське пересиленє найде го-

лосний відгомін в радї державній з остріми колючками зверненими проти Мадярів. Але хоч як се може бути немиле правительству обговорюванє угорських справ і відносин, всеж буде се добре, що й Угри і Корона будуть поінформовані про те, як думають про сі справи в Австрії і може тогочас Литави призадумують ся над нищенем діла, котре сотворив Деак.

Наші церковні владика.

Помістивши деякі виїмки зі статі Ruth. Revue (гл. ч. 193.) «Ruthenischer Clerus und der Ultramontanismus», ми задля навалу матеріялу були примушені відложити наші уваги, які хоть троха може спізнєні, повинні не в однім причинити ся до спростованя фальшивих поглядів і тенденційних представлень, які пробивають ся в згаданій статі. Уже сам титул дїбраний, здає ся, радше задля звичного у Німців «Schlagwort-у», чим задля дійсної, оправданої підстави. Ультрамонтанство, яке деінде могло проявляти ся в стремленю до розширення впливу Церкви на політичні, законодавні і шкільні відносини держав та суспільностей, а головню в упривилєйованім становищу церковних мастків і духовенства супротив державних тягарів та юрисдикції, — нині навіть у тих краях стратило своє давнє значінє. Нині ультрамонтанство є хіба покришкою для свого противенства, для національного шовінізму, як пр. в Познанщині, де німецькі священники, в імя загального характеру католицької Церкви, накидують польському населєню німецький язык в науці релігії, молитві і т. д. Таким ультрамонтанізмом заслонюють ся французські священники в Америці; намагаючи ся наших переселенців притягнути до себе, а відтак винародовити. Але ультрамонтанізм серед нашої уніатско-церковної суспільности не має жадних основ, є пустою, запозиченою назвою, без всякого змісту. Говорити у нас про ультрамонтанство є такою самою аномалією, як би розправляти про масонство серед Русинів! Ми стоїмо осторонь від тих космополітичних течій заходу на релігійнім тлі, — які вже тепер і там, як сказано, стратили своє давнє значінє, — і тому они не полишили ні найменшого навіть історичного слїду у нас, не то, щоб мали ще єствувати і в теперішности.

Колиб хотїли у нас були знатні добра церковні, — от, як пр. на Буковині православний релігійний фонд, — або колиб були загально-католицькі монаші чини, які тягнули-б користи з тих дїбр (як пр. в Галичині оо. Домінікани, переважно Німці), то була би ще рація говорити про ультрамонтанізм в тім користолобнім значіню, як єго понимає «голосний» автор статі в Ruthenische Revue. Але наша Церква така убога, що пр. з мізерною дотацією станиславського єпископства повстали тяжкі клопоти, наші крилошани обмежені на найскромнійшу суєтен-тацію, а одинокий чин оо. Василіян заледви має кілька хуторів, з бідою вистарчаючих на удержанє тих кількадесяти монахів. Деж ту є підстави, щоби Рим, чи Congregatio de propaganda fide намагала «ультрамонтанізувати» наше священство. Чи розходить ся їй може о великі впливи нашої церковної єрархії в державі, яких она не має, чи може посредством нас хоче

переважити користь на сторону Риму у міжнародних відносинах, з якими нас нічо не вяже? Яку ціль мав би у нас ультрамонтанізм? Хіба одну, а се: польонізація.

Однак се прецінь два ріжні понятя. Певно що ніхто з Поляків не уважає арцибіскупа Більчевського ультрамонтаном за єго польонізаційну акцію і форсованє будови косяцолків на кресах. Колиж наш духовний автор говорить про «ultramontane, chlachzizenfreundliche Politik», то одно, або друге не є правдиве, бо римське ультрамонтанство не має прецінь нічо спільного з галицькою шляхтою. А таку іменно подїтку закидує він нашим владикам. Отже она може бути хіба одним з двоє: а що у нас нема підстав до ультрамонтанства, то політика наших владків може бути хіба тільки шляхоцкою, польонофільскою. Так повинен був поставити «голосний» автор свій закид, а тоді був би уникнув помішаня двох ріжних понятя, як ультрамонтанство і польонізація.

Чи справді закидує автор нашим владикам польонізаційні затї? Се не виходить ясно з єго статі, але очевидним є тільки намаганє, низший клир представити у як найсвітїйших чертах, а владків як найчорнійше. При читаню сеї статі, приходить на думку, чи до характеристикних цїх української єрархії не належало би долучити ще одну черту, іменно брак всякого єрархічного зміслу. Для автора вже ся обставина, що владика є високопоставленою особою, є вже достаточна, щоби без всяких застережень і критицизму кидати против него замітати, а натомість засланяти зовсім очи на хибі, які проявляють ся між низшим духовенством. Та мимо того всего, автор не міг зібрати багато доказів того «ультрамонтанізму» наших владків. Наведене відозви намісника Потоцького з дня 7. липня с. р. до перемиского єпископа Чеховича в справі агітаційних обїздок о. Кипріяна не є прецінь доказом якогось римського «ультрамонтанізму», ані єпископського польонофільства. Противно, єп. Чехович відступив сю відозву до розсліду і полагодження дотичному деканови, отже личности не з круга висшої, себто зараженої ультрамонтанізмом єрархії. І не було чутки, щоби о. Кипріянови один волос посивів задля тої відозви намісника... Колиб така справа була попала ся пр. краківському єпископови Пузніві, звісному зі свого автократизму і строгости, то може прибрала би була инший вислїд. Але звісно, як на медведя упаде галузка, то він бурчуть... в Ruthenische Revue.

Ще більше кривдячий і прямо ложний заміт зробив духовний автор великому патріотови і щирому, хотїли в наслідок звісної, нещасної консолідації, безуспішному дїячеви, бл. п. кардиналови Сембратовичеви, немов то він бажав оснувати ультрамонтанську (!) і польонофільську (!) партію. Сю погану, безримірну шопку, яку на звісних зборах священства, скликаних помершим кардиналом зааранжували були хитро москвофіли, а якії безкритично притакували загінтовані під той час «консолідацією» сільські політики в родї нашого автора, він називає «однодушною опозицією цілого духовенства», щоби перед невідучими чужинцями тим лекше зискати віру на свої слова. Се вже не упередженє і несвідомість, але прямо зла воля.

А вже прямо подивляти належить безоглядність автора в осудї теперішного Митрополита Шентицького. Для него він є в першій лїнії поль-

ским графом і тому мусять бути аристократом, який «не порозуміє болів і терпінь народного духа». Від колиж то татові холошні дають патент на зрозумінє «народного духа» і демократичних засад? Чи не бачимо вокруг себе холошньаних карьеровичів, які топчуть наші народні святащі та удають аристократів, держачих ся панської клямки? Нехай би лиш автор згадав коломийського Семена та звісного векслара о. Мардаровича, що то звикли хлопа трактувати як галюку, а у відносинах з ним придержують ся традицій... хлопістики. «Хто би сумнівав ся о тім — повторяємо замітку автора — сей запізнає значіне вихованя і традицій, серед яких хтось виростає». Ся увага так добре відносить ся до одної, як і до другої традиції.

Але те, що наш Митрополит є понад звичайну міру високо образованим чоловіком, що посвятив ся духовному заводу з правдивого покликаня і з подиву гідною посвятою, що виходячи з найдемократичнішої християнської науки, обняв своєю любовю весь руский нарід і для него від літ посвятив свої сили на місяях, проповідник і невтомимий сповідник, що сповідаючи не сотки, а тисячі вірних в ріжних місцевостях, він найліпше може пізнати болі і терпіння народу, набрати зрозуміння єго духовних і життєвих потреб — на те авторстаті сліпий і глухий. Він твердить без жеванди, що Митрополит Шептицький «хоче поволі відчужити клир від народа», хоче «щоб нарід ворогував на своє духовенство» і стремить до того, щоби оно «тримало з панями против бідного хлопа». А на ті всі страшні, прямо махіявельські закиди, дає автор заледж один слабкий доказ: висказ в посланію о. Митрополита, щоби духовенство держало ся осторонь від публичного руху.

(Дальше буде).

Свято в Полтаві.

Четвертий раз в часі двох днів заповнилася театральна сая «просвітительного зданія ім. Гоголя» по самі береги добірою публичкою, вирадженою по святачному. Для характеристики Полтави треба еще додати, що перебуваючий там російский театр драматичних артистів рівночасно в той сам вечір в літнім театрі «чиновничого саду» поставив також «Наталку Полтавку» ради відкритя памятника Котляревського і осягнув випроданий збір. Се вказує не тільки на велике число полтавської інтелігентної публички та єї артистичні улюбоданя, але також на єї українське почуте

«Торжественне представленє «Наталки Полтавки» було інтересне тим, що виступили в ній корифеї української драматичної штуки, самі визначні і голосні артистичні сили. Особливо для нас Галичан було цікаво побачити Марка Кропивницького в ролі Выборного, Карпенка-Карого як вознього Тетерваковского, єго жінку п.ню Тобилевичеву як Терпилиху, і Садовського як бурлаку-Миколу. Саму Наталку віддала менше нам звісна доселі п. Літницка, а єї жениха Петра також незвісний нам тепор п. Жулинський. Однак мимо тої визначної обсади, представленє на нас Галичан зробило менше вражіне, чим звичайно робить у нас знаменита пєса Котляревського, а судячи по оплесках публички, також і єї не змогло заняти інтензивніше.

Думаю, що не буде від річи порівняти гру наших артистів з тамошними. Передовсім возний в інтерпретації Карпенка-Карого вийшов за поважний. Артист унікав всякого комізму і надав єму вигляд поважного і розважного москковского підчиновника, говорячого поправним «урядовим» язиком, який сільські люди розуміють, не дивують ся єму і не сьміють ся з него! Але вжеж прецінь в самій ситуації підстаркуватого Тетерваковского, що залицяє ся до молоді сільської дівчини, тьопачучи далеку дорогу з міста до неї з нараженем себе на посьміховиско людий, або і на прочуханку від царубків — лежить чи малий підклад комізму. До того на нашій сцені говорять Тетерваковский «искусственною паламарщиною» і се будить вибухи сьміху серед публички. Тож прямо незрівняним станув нам перед очі тип, який відтворював Кость Підвисоцкий в сій ролі, увидатнюючи всі черти доброї в ґрунті, але бюрократичною службою зіпсованої натури Тетерваковского, який «до Слагородних дїл завжди бил розположен, але доселі ні одного не мог сповнити».

Выборний Макогоненько в інтерпретації Кропивницького також не зовсім відповідав інтенціям автора, який каже про него, що «хитрий як лисица, перекидає ся то в сей бік то в другий, а де сам чорт не поможе — післати єго, а він справу переробить; до того хапун і тільки дивить ся, де курить ся з комина». Марко Кропивницький, вже може ради свого поважного віку не в силі вляти в постать выборного тої рухливости, проворности і меткости, яку нам дає подивляти пр. наш не менше може віковий ветеран-артист Гембіцкий, не згадуючи вже про спокійну, але не менше поражаючу коміку пок. Стечинського. Однак горяче прийняте, яким публичка витала «батька українського театру» вка-

зує на заслужену єго добру традицію, а може і на колишні лучші часи.

Терпилиха в інтерпретації п. Тобилевичевої зійшла зовсім на другий план. Мимохіть нагадав ся нам той знаменитий тип колишньої богачки, а тепер горем прибитої удовиці, який представляє нам наша Осиповичева. Чи то в трогаючій сцені примусової згоди Наталки, чи в веселім, підохоченім виході з хати разом з зятєм і старостою — не замарковано було достаточо характеристичних моментів і настрою. Роля Миколи випала під зглядом гри дуже добре, а навіть виявила деякі нові моменти, як сцену прибираня в драгу свиту перед входом Миколи у хату — але недостаток голосу псував цілість і прямо разив своїм хриплим звуком. Петро не відзначив ся нічим, ні грою, ні сьпівом, а сердечну сцену резігнації, яка остаточно розброює залюбленого Тетерваковского, віддав досить сухо. За теж Наталка старала ся може занадто драматизувати, понадаючи через те місцями у штучність, зовсім не відповідну сільській дівчині. До того і сьпів п. Літницка розтягала «по оперовому» і через те всі гарні арії робили ся отяжілими і не робили вражіня. Тільки терпет «Де згода в сімействі» повторювано на домаганє публички.

При такій торжественній нагоді річева критика стає може і не відповідною річю. Але ми зважили ся на неї тому, що не так скоро доведе ся знов побачити закордонний український театр. А з другого боку варто сконстатувати, що коли ми в 1898. р. обходили столітню річницю відродженя української літератури, то наша «Наталка Полтавка» в тодішнім скарбківськім театрі, коли не ліпше, то зовсім не випала гірше полтавської. І справді наші артистичні сили нічим не уступають закордонним, хіба в тім, що тамті беруть товсті гажі і тантєми, мають власні хутори-фільварки, а наші в злиднях та недостатку коротають свій вік. В тім недостатку материяльних средств лежить і вся вина повільного розвою і тяжких условин нашої суспільної жизни. Але чиж не тим більша в тім заслуга?

По скінченім представленю піднесено кождому з беручих участь в представленю лаврові і пальмові вінці з лентами, а публичка зготовила артистам сердечну овацію. Відтак наступала друга часть, в якій повторено відсьпівані вже на поранку продукції хору з оркестрою, іменно народну пісню «Гей не дивуйте!» і «Кавтату» Лисенка. Обі точки випали дуже гарно, а публичка дякувала композиторони невмовкаючими оплесками і окликами, при чім вручено єму, як

Краєвий архів актів ґродских і земских у Львові.

(Інформації для наших істориків)

подав

Богдан Барвіньский.

(Дальше).

II. Архівальні книги.

Львівський краєвий архів містить в собі старопольські судові книги із східних повітів Галичини. Книги західних повітів забрано до Кракова, де рівнож находить ся краєвий архів. Із книг східних галицьких повітів нема у Львові лиш подільських, які находять ся в Росії. Давнійше були у Львові ще холмські акти, але їх мусіла Австрія на жаданє російського правительства, відступити Росії.

Ґродські та земські книги східної Галичини, які тепер переходять ся в львівськім краєвім архіві, є слідуочі: львівські та жидачівські (се є книги львівської землі з жидачевським повітом), галицькі та теребовельські (книги галицької землі з повітами теребовельським і коломийським), перемискі та переворські (книги перемискої землі з переворським повітом), сяніцькі, наостанок белзькі та буські (книги белзької землі з буським повітом).

Книги львівського архіву походять найдалше з XV ст., хоч містять в собі й обляти¹⁾ документів з XIII та XIV ст. (пр. грамоти князя Льва, Володислава Опольского, короля Володи-

слава Ягайла і т. д.), а сягають аж до часів ревідикації Галичини 1772 р., хоч знова континуовано єї книги аж до р. 1784. При гляданю треба звертати увагу на се, в яких книгах можна якусь справу найти, се є в якій землі она мала місце¹⁾.

1. Категорії книг.²⁾

Книги чи зглядно акти ґродські та земські (acta castrensis et terrestria) ділять ся на дві головні категорії:

1. Акти властиві або публичні (acta publica), які містять письма, що служили кождого часу до публичного ужитку та достарчували сьвідоцтва про істнованє якихсь правних відносин.

2. Акти помічні для улекшеня внутрішньої маніпуляції в ґродській чи земській канцелярії судовій.

Для історика важні передовсім акти публичні, які знова ділять ся на три категорії:

А) Акти вписів, які після змісту ділять ся на а) acta inscriptionum і б) acta relationum (до XVI ст. в одній книзі, від XVI ст. осібно).

а) Libri inscriptionum містять записи всяких трансакцій вічних або часових, що відносять ся до ґрунтових посілости.

б) Libri relationum містять всілякі інші роди записів без згляду на зміст і форму (маніфести, протести).

¹⁾ Відповідно до сего треба в архіві жадати відповідних книг: н. пр. справа, яка мала місце у Львові, буде занотована в львівських книгах і т. д.

²⁾ Подаю після брошурки проф. Бальцера.

Всі роди книг ділять ся на т. зв. протоколи (prothocollo), індукти (inductae) і копії індукт (copiae inductorum), що містять ся в т. зв. fasciculi copiarum. В протоколах приотовувано даний документ (хоч часом вписувано й in extenso), в індуктах записувано документ «in extenso», а в фасцикулах переходувано копії даних документів, які сторони приносили до канцелярії.

Б) Реєстри зводів (registra furum в цілях поліційних. Такі реєстри мали лиш) деякі ґроди.¹⁾

В) Акти судові властиві, які ділились на акти інквізиційні, реєстри справ, (в справах арештованих, о гривні і т. д.), реєстри справ диссидентських (в Короні від р. 1768) і т. и.

Г) Книги декретів (libri decretorum)

Тут вичисляв я лиш важніші категорії книг, а хто хоче ближше познакомитись з инішими категоріями, сей мусить перечитати висше згадувану брошурку проф. Бальцера. В кождім разі звертаю увагу молодших істориків на книги інскрипцій і реляцій яко на найважніші.

Додати мусю, що письма публичні втягано лиш до ґродских книг, приватні до ґродских і земских.

(Дальше буде).

¹⁾ Пор. н. пр. Balzer: Registr Zloczynców grodu sanockiego 1554—1638. Львів 1891.

¹⁾ Облятувати документ = дословно вписати в книгах.

і солістам лаврові вінці. Послідною точкою була апофеоза Котляревського при співучасті гарно угрупованого цілого хору.

Представлене закінчило ся по год. 1. в ночи, а відтак мав відбутися загальний комерс в салі «чиновничого саду», якого устроєнем заняв ся п. Макола Вороний. Однак там прибуло стільки осіб, що коли ми явили ся, не було місця не тільки сісти, але і стати де було годі. Тож походивши трохи по гарному парку, якого дерева освітлені різнобарвними електричними лампочками, ми завернули у «Європейську гостиницю», а з нами ширший гурток прибувчих у Полтаву Українців, а між ними і всі артисти. Тут в крузі коло 60 осіб пішла знов бесіда за бесідою, у яких визначало ся одно загальне бажане: доконечна потреба піддержуваня взаємин між Україною по обох боках кордону, та як найчасішого взаємного відвідуваня.

Діперва коло год. 5. рано ми розпрощали ся та розійшли ся до дому, умовивши ся на другий день рано в понеділок до сільної фотографії з ширшим кругом прибувчих делегатів. Натомість п. Кость Пальківський з женою і н-ною Скобельською відіхали вже о год. 7. рано через Київ до Галичини.

(Конець буде.)

НОВИЦКІ.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Теодори преп.: рим.-кат. Герарда. — В п'ятницю: руско-кат. Автонома рим.-кат. Клеофи.

— **«Ржній кламство, о реште не питай!»** сказав собі «Газета Народова», парафразуючи давню польську приповідку, коли замістила ложне заперечення, немов то цісар зовсім не говорив з пос. Барвінським про станиславівську гімназію. Мамо нашого категоричного протесту на підставі інформації з автентичної сторони, Narodówka не уважала відповідним дати свідощтво правді, а тільки зазначила, що «Руселан ржуща се і вимисля». Чи Narodówka вважає своїх читачів такими наївними, що повірять такій казці, немов то втягає ся з нашої сторони особу цісара до якогось не бувшого факту? Ні, панове, нам особа цісара за поважна і за свята, щоби ми могли допустити ся того, що в своїй безличности приписує нам Narodówka, а впрочім вже з тактичних оглядів ми не наражували би ся на заперечення, яке безсумнівно вийшло би з цісарського округення, колиб цісар дійсно не зробив був замітки в справі рускої гімназії в Станиславові. Вирочім не тільки сам пос. Барвінський, але і побіж него находивши ся панове чули слова цісара, але се Narodówku не може інкомодувати, она стоїть на станилавську новітню пословицю: Ржній кламство, о реште не питай!

— **Вписи на львівській університеті** почали ся з нинішнім днем і будуть тривати до дня 8. жовтня включно. З сеї нагоди пригадуємо всім академікам-Русинам, що їх обовязком вивонити всі друки при вписі по руски, тим більше, що — як ми мали нині нагоду провірити — деканати і кьестура без ніяких перенон приймають вивонені по руски родоводи, подібно як минулого півроку.

— **Личні вісти.** Архив. Леопольд Сальватор з ки. Альбертом Віртемберским переїхав вчора через Львів в Надвірнянщину на лови.

— **Пожарний «Сокил» в Книгиничах,** рогатинського повіта, оснований на філіяльних статутах «Сокола» у Львові. Н місяцтво затвердило вже статут.

— **Дві мірії.** В руских гімназіях дирекції прямо гонять учеників на науку надобовязкової мови польської, певаче би без неї не міг Русин жити. Зовсім противно стоїть справа з наукою рускої мови в польських середних школах. О скільки звнемо, в реальній школі у Львові в минулім році зовсім не учено рускої мови, хотів число учеників-Русинів було вельми значне. Таку саму волюючу до неба кривду зроблено ученикам-Русинам в ноній реальній школі в Снятині. Для 13 Русинів в I класі нема науки рускої мови! Се прібка того «добра», яким чванить ся сьвятинський посол Мойса-Росохацький перед своїми виборцями Русинами. Его заходами засновано в рускім Снятині польську реалку і его «заслужогою» є поминене в ній рускої мови. Незрячі рускі виборці, яким п. Мойса завдячує свій мандат, чей нині прозріють і увидять, що їх посол буде Польщу на рускій землі, на руских плечах. Супроти сего факту Русинам, родичем учеників, не остає нічого иншого, як самим упімнути ся о свої права і спитати дирекцію сьятинської реалки, чому їх синів не учать в ній рускої мови?

— **В «Рускій Бесіді» в Бучачи** відбуде ся в понеділок 28. с. м. вечерок з танцями. Вступ на салю 2 К, родинний білет 5 К. Стрій візтовий,

для панів балевий. Запрошена вже розіслана; хто би через похибку не одержав, вишле ся на жадане відвотною почтою. — **Виділ.**

— **Відчит проф. д-ра Щурата** «про висші народні школи в Скандинавії» відбуде ся в «Рускій Бесіді» в Самборі дня 26. с. м. о 8. год. вечером. По відчиті буде товариска забава. Вступ 40 сот.

— **Вписи до «Висшого Інститута музичного»** відбувають ся щоденно в комнатах «Львівського Бояна» (ринок ч. 10. I. пов.) від 5—6. попол., в неділі і рускі свята від 11—12. передпол.

— **Дещо про Котляревського.** В Полтаві, на Подолі, як передає «Полт. Вєстник» живе в добрім здоровлю під єю добу вдова полтавського міщанина Варвара Федорівна Лелечиха (до подружя Красноштанова), яка має в теперішній час коло 110 літ. До 1861. р. она була панцизною «душею» у поміщика Білухи-Кохановского, опісля в протягу довгого періоду часу служила у багатьох місцевих поміщиках, оставшись тепер одинокою посеред круга чужих людей. Живе она із своїх скромних средств і задля старечости не може працювати, а від 1899. р. назначила їй городека управа запомогу в висоті 3 рублів на місяць. Ходить Лелечиха без чужої помочи, горорить і чує добре. Після її слів в 1828. і 1829. роках она служила у Івана Петровича Котляревського (памітає се по тім, що тоді була війна Росії з Турками, про яку чула від Івана Петровича) займаючись порядкованем его комнат і біля; її тоді було більше як 30 літ. При ній також була тоді у Котляревського економікою вдова унтерофіцера Мартене Єфремова Веклевачева, якої, після духовного завшчання Котляревського, припало все его скромне майно. В сім часі Іван Петрович був зовсім сивий і виглядав на дуже старого та скорованого чоловіка, вусів і бороди зовсім не носив. В гостях у него бувало небогато з его приятелів, частійше за всіх Білуха Кохановський і Стеблин-Камеєвський, з яких сімьями Ів. Петр. був дуже заприятелений. До обіду переводив час на службі, спочивав не много, а вечером бував денебудь в гостях, або займав ся читанем книжок і газет. З простими людьми зносив ся радо і привітно, говорив з ними по українськи, шуткував, все усміхав ся до всіх і все те всіх, що его знали, привертало до него. Про дальшу жизнь і смерть Котляревського не знає нічого задля того, що вельми довгий час була подальше від Полтави.

— **Із Станиславова.** Виділ «Станиславівського Бояна» подає відомости, що наука в школі музичній сего товариства розпочала ся дня 15. вересня с. р. До тепер вписало ся 26 учениць і учеників. Вписи тривають дальше від 5—7. год. кожного понеділка, середі і суботи. В сій школі музичній отвирає ся курс пригтовляючий для державного іспиту з музики. Сей курс ділиться на чотири групи, а то: 1) фортепянона, 2) скричкова, 3) співу, 4) диригентури. Для всіх груп є наука гармонії, історії музики і контрапункту обовязкова. — Науку в музичній школі «Станиславівського Бояна» будуть подавати слідуочи сили учительські: 1) науку фортепяну обняли п. Зелінська і п. Едерівна, 2) науку на скрипці обняли п. Гайслер і п. Урбані, 3) науку на челі, віолі і дутих інструментах обняв п. Гайслер, 4) науку в курсі пригтовляючим для іспиту державного, як також науку теорії і історії музики обняв п. Урбані. Наука теорії і історії музики уділятись буде 2 годині тижднево і коштує 4 К місячно. Наука на всіх інструментах уділяєсь 3 рази тижднево по пів години і вносить місячно без різниці інструменту 8 К. Наука курсу пригтовляючого для іспиту державного і співу сольового уділяєсь після умови. — За Виділ «Станиславівського Бояна»: *Лев Гузар* голова, *Евген Якубович* управитель школи.

— **Нові рускі реальности у Львові.** В виказі зміни властителей реальностей у Львові в остатних часах находимо отсі позиції: др. Кость Левицький і Ольга Левицька набули реальність при ул. Курковій 20 за 42.000 К, др. Стефан Федак при ул. св. Зофії 10А за 23.000 К і Жіноча промислова Спілька «Труд» в Ривку 39 за 124.740 К. — Крім того «Народний Дом» набув реальність при ул. Курковій 14 за 78.000 К, де буде містити ся бурса для виховуваня кацапських яничарів. Др. Лев Павенцький продав часть парцелі при ул. Скарбківській 23 за 13.000 К.

— **З ч. к. краєвої дирекції скарбу** одержуємо з просьбою о поміщенє отсе оповіщенє о предкладаню властям податковим виказів до ужитку при вимірюваню податку особисто-доходового на рік 1904. По мысли постанов §§ 200 і 201 закона з дня 25. жовтня 1896. В. з. д. ч. 220 о безпосередних податках особистих мають що року предкладати визше згадані особи до ужитку при вимірі податку особисто-доходового отсі викази а то: 1. Властателі домів заміскачих а зглядю їх повновласники — виказ всіх мешканців дому; 2. особи піднаймаючі помешканє — виказ піднаймників; 3. голова кожної родини має предкладати — виказ всіх тих осіб належачих до господарства домового, котрі мають власний дохід; 4. службодавці — виказ осіб побіраючих платню службову, на скільки она у одной особи

більше як 1200 К річно виносить. Визває ся проте всі висше згадані особи, щоби викази висше означені в ціли виміру податку особисто-доходового на рік 1904. предложили і визначас ся до того речинець до 15. падолиста 1903 р. Сі викази мають бути зладжені на приписаних до того друках, котрі дотичним сторонам на їх жаданє власги податкові безплатно будуть видавати. Викази під 2 і 3 становити мають при будинках винаймлених прилогу до виказу під 1 а властателі домів мають їх предложити разом з виказом 1 сій власти податковій, в котрій окрузі лежить дотичний дім. З якого дня стан мешканців має бути в тих трех викасах представлений, назначать поодинокі власти податкові 1-ої інстанції. Викази під 4 наведені приймати має тота власть податкова, в котрій окрузі мешкає службодавець, а зглядю в котрій окрузі дотичне підприємство находить ся. Які заяви обніматися має кождей виказ, вказують заголовки дотичних друків. Близші поясненя в тім згляді поміщені в згаданих на початку приписах закона і в артикулах 39 і 40 розпорядженя виконавчого з дня 24. цвітня 1897. В. з. д. ч. 108. Що до наслідків непредложених виказів, або предложених заєв неправдивих відсылає ся до постанов §§ 240, 241 і 243 уступ. 6, дальше §§ 244 і 247 згаданого на початку закона.

— **Для Чортківщини.** Вибори до повітової ради в Чорткові відбудуть ся: дня 27. жовтня з групи сільських громад (12 членів); дня 29. жовтня з групи міст і місточок (3 члени); дня 30. жовтня з групи більших посілости (11 членів).

— **Огні в Новинах горинецких,** тишанівського повіта, згоріла стодала Мартина Крихи, а в столі его 2-літна дитина. — В Руданцях коло Яричова знищив огонь 13 господарств вартости 22.600 К. — В Дроговижі над Дністром згоріло онові 40 селянських загород. — Дня 9. с. м. згорів фільварок Буда коло Лагодова, перемішлянського повіта, власність д-ра Стан. Гофмолька зі Львова. Шкода виносить 23.000 К. — В Млинських коло Теревовлі згорів фільварок гр. Лосєвої вартости 20.000 К. — Дня 14. с. м. знищив огонь хату побережника Павла Канаса в Збаражі старім, а в хаті згорів 5-літний син господаря. — В Міслювичах, самбірського повіта, згоріло дня 19. с. м. 5 будинків господарських. — В Коровній коло Теревовлі згоріло дня 18. с. м. 11 селянських загород, вартости до 10.000 К. — В Дрогобичи знищив огонь дня 19. с. м. 40 господарств. — В Волчкові коло Станиславова згоріло онові 38 загород. В огні згоріли три жєнщини.

— **Від слів до ножа.** При ул. Земковій ч. 6 у Львові у мураря Івана Стецери мешкало «кутом» кільканадцять осіб. Між иншими мешкали там Михайло Пахута з жінкою і дитиною. Межи жінками Пахути а Стецери тревали все колотнечі, а послідні три дни сварня не уставала ні в день ні в ночи і скінчила ся вчора вечером смертю Пахути яко пробив ножем Стецера. Жінка Пахути одержала від Стецери тяжку рану в плечі, а одной з мешканок Фр. Собусєвій перетяв Стецера два пальці. Опісля Стецера утік до шинку при пл. Краківській, а его жінка з дитиною мала там також прибути, але по дорозі спіймала її поліція, а після поданої нею адреси найдено також єї мужа. По переслуханю в поліції, відведено его до слідчої вязниці.

— **З залізниць.** Дня 13. вересня с. р. отворено в окрузі ц. к. Дирекції залізниць державних у Лівцу залізницю локальну Лямбах-Форхдорф-Егенбдрґ зі стациями Вімебах, Форхдорф-Егенбег і перестанками Фольнгоф, Ав, Блянкенберг і Фельдгам-Кессельванґ. Стації уряджено для загального руху, а перестанки лише для руху особового і пакункового. Експедиция осіб з перестанків відбуває ся за оплатою в стації відвоту.

Пам'ятаймо на Товариство зпомоги церков мени св. Петра у св. Юра у Львові і вступаймо громадно в его члени. — Членська вкладка виносить: 1 К від особи а 5 К від церкви, громади, брацтва, товариства і т. п. річно і 1 К вписового одноразово.

Телеграми

з дня 23. вересня.

Відень. В міродатних кругах говорять, що завтра появить ся відручне цісарське письмо до гр. Куен-Гедерваріого, в яким монарха заявить, що до всіх угорських жадань радо прихилить ся, з виїмкою лише жаданя угорської команди. — Мадари мають вдоволати ся поки-що сею заявою і політичний овид на Угорщині тим прояснить ся.

Відень. Нинішнє засіданє палати послів отворив президент Фетер о 1/4 12. год. перед полуднем. Повідомивши урядово про скликанє парламенту, президент присвятив згадку помершим в остатних часах послам, почім відчитувано

внесень і інтерпеляцій. Президент міністрів в письмі до парламенту довів, що міністер для Чех Резек подав ся до димісії, і предложив зарядження видані на основі §. 14.

Опісля забрав голос президент міністрів др. Кербер і в довшій промові навів причини, задля яких кабінет подав ся був в діті до димісії. Дальше пояснив причину скликала парламенту, а іменно що-до змін в законі про контингент рекрутів. Серед протестів Молодоцхів доказував др. Кербер, що сейчас по ухваленю сеї зміни вислужені трирічніки відійдуть з війська, а дальша провокація при ухвалі зміни сего закона вплинула би на задержане при службі воєнків, що вислужили три роки.

Дальше забрав голос пос. Пернерсдорфер і поставив внесенє на отворене дискусії над промовою д-ра Кербера, але внесенє відкинуто. З черги відчитано внесення Плячка і тов. Шенерера і тов. та Хоца, Кльофача і тов. в справі відкликаня розпорядку міністерства війни, що-до задержаня воєнків на 4. рік служби. На предложене през. Фетера палата годить ся, аби дискусія над сими всіма внесеннями відбувала ся разом.

Перший забрав слово пос. Плячек для мотивованя свого внесення. — Засіданє триває дальше.

Білгород. При вчерашніх виборах до скупщини вибрано 72 уміркованих радикалів, 61 самостійних радикалів, 2 диких, 14 лібералів, 1 поступовця і 1 соціаліста. В 15 округах відбудуть ся тіснійші вибори.

Білгород. Вчора уконституував ся воєнний суд, перед яким стануть нині офіцери арештовані в Нишу. Провідником суду є генер. Лазаревич.

Москва. Складачі в тутешніх друкарнях застрайкували, жадаючи підвищення платні о 20%, коротшого дня праці і недільного відпочинку.

Надіслане.

Спеціаліст недуг горла і грудий

Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітний лікар клінічний і заведеня лічничого в Щавниці, ординує постійно у Львові, ул. Корняків ч. 1, II пов. (Народний Дім).

11(79-?)

— Краєва Рада шкільна апробувала слідоучі виданя Руского Тов-а педагогічного на нагороду пильности і до бібліотек шкіл народних:

	(брошуров.) (оправл.)	
	40 сот.	54 сот.
Оповіданя для дітій	40	54
Оповіданя Катренка	40	54
Оповіданя Коцюбинського	40	54
Переклади Кримського	40	54
Дитячі оповіданя, Мамин Сибіряк	30	54
Байки Пушкіна	30	54
Оповіданє Марка Вовчка ч. 1.	30	44
Марта Борецка	40	60
На прічках	30	44
Народні думи, д-ра Пачовського	40	60
Казки, гр. А. Толстога	40	54
Поєми, О. Кошицького	30	44
Покарана лож, комедійка	20	34
Малій співанник	20	34
Серед цвітів, комедія в 2 діях	16	30
Лис Микита, Гете-Франко	1 К	1 К 30
Перша китичка, Ярошницької	20	30
Друга китичка, Ярошницької	20	30
обі разом		54 сот.
Андерсен, Казки IV і V ч.	50	90
5 частий разом опр.		2 К 90
Для шкіл виділових апробовано:		
Дивні пригоди комаха, Сангвіна	48 сот.	75 сот
Інститутка, М. Вовчка	40	60
Шекспір в повістках	30	60

Зарваницю

поєму Василя Щурата можна з амовляти лише в Ставропільській книгарни у Львові, ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Товариство взаїмних обезпечень

ЛЬВІВ
РИНОК Ч. 10.

„ДНІСТЕР“

ДІМ
„ПРОСВІТИ“

одинокє руске товариство асекураційне, заснованє в 1892. р.

обезпечає будинки, движимости, збіжє і пашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишку з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послідних трєх літах вносив зворот 8%.

ДНІСТЕР

виплачує шноди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3.187.258 К.

ДНІСТРА

поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси ошадности.

ДНІСТЕР

посередничить при обезпечєнях на житє в краківскім Товаристві, відступає частє провізії з таких обезпечєнь на рускі добродійні ціли; длятого на житє треба обезпечати ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА

Фонди вносять з кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цінних паперах пупілярних.

ДНІСТЕР

уділяє агєнції селянам особливо там, де єще не роблять дотеперішні агєнти.

ДНІСТРА

агєнти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Найновіший твір

Л. Лопатинського

„ПАРАЦЯ“

комедія в 3 актах зі сьпівами
(з побуту літників)

відзначає ся невичерпанним йовіальним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедія збогачує знатно галєрию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розмішена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедія надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослідженим недотепою, але противно має нагоду посьміятися трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика С. Горуна у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

купує і продає
всякі

папери цінні
і **МОНЕТИ**

по найдешевшій курсі денним, не числячи ніякої провізії.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд	до Львова	Поїзд	зі Львова
посп. і особ.		посп. і особ.	
приходить о годній		відходить о годній	
	6:10 з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	6:22 до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потугор	
	6:20 в Чернівців (Галацу), Чорткова, Делятина	6:30 до Підволочиска (Київа) Бродів дв. головний	
	6:50 з Брухович, шод. від 15. мая до 13. вер. як.	6:43 до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
	7:35 з Самбора (по отворєню зал. Львів-Самбір)	6:45 до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобача	
	7:40 з Янова	8:25 до Кракова (Відня, Праги), Берліна	
	7:55 з Підволочиска, Бродів на дв. Підзамче	8:35 до Кракова (Відня, Праги), Берліна	
	7:55 на дв. головний	9:05 до Лавочного, Хирова, Калуша	
	7:45 з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	9:15 до Янова	
	з Станиславова (від 1. мая до 30. вер. вкл.)	9:25 до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)	
8:10	в Сокала, Рави рускої	9:40 до Бєлаца, Сокала, Жидачева	
	8:15 з Кракова, Відня, Праги, Берліна	2:40 10:35 до Чернівців, Потугор, Делятина	
1:30	8:55 з Рашова, Любачева	10:57 до Тернополя, Потугор, дв. Підз.	
	10:25 з Станиславова (Кересмезе, Потугор)	10:40 до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
	1:10 з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	1:14 до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.	
	1:25 з Янова	1:55 до Брухович від 17. мая до 13. вересня	
2:15	з Підволочиска, Кошичанів на дв. Підз.	2:10 в неділі і сьвята	
2:30	на дв. голов.	3:05 до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.	
	3:14 з Брухович (15. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	3:15 до Янова шдєльно від 1. мая до 30. вер.	
	4:35 з Стрия, Самбора, Скольного (15-30.9)	3:25 до Рашова, Любачева	
	5:06 з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Підз.	3:30 до Брухович шод. від 1. мая до 15. вер.	
	5:30 на дв. голов.	3:40 до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)	
1:40	5:40 з Чернівців, Ілкан		
	5:50 з Кракова, Відня, Праги, Берліна		
	5:55 з Бєлаца, Сокала, Любачева		
		Ніч	
	8:04 з Брухович (17. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	12:45 6:05 до Станиславова, Жидачева	
	8:25 з Брухович (15. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	6:15 до Кракова, Відня, Берліна, Варшави	
	9:12 з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	6:30 до Янова від 17. мая до 13. вер. будєн д. и	
12:30	9:20 з Чернівців, Букарєшту	авід 1/2 до 1/2 і від 1/2 до 3/4, 1904. шдєдно	
	9:25 з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)	6:40 до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	
8:40	9:50 з Кракова, Відня, Берліна) Ясла, Риманова	7:15 до Сокала і Рави рускої	
2:31	10:00 з Самбора, Сьнока (по отвор. шляху Львів-Самбір)	7:20 до Черемшана від 1. мая до 31. жовтня	
	10:07 з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	8:14 до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	
	10:02 з Підволочиска (Київа) Бродів на дв. Підз.	9:00 до Підволочиска, Бродів дв. головний	
	10:20 на дв. голов.	9:20 до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
	10:40 з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша	9:55 до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
	3:48 з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче	10:42 до Ілкан, Чорткова	
	3:30 на дворець головний	10:55 до Кракова, Відня, Варшави, Праги	
		11:00 до Підволочиска, Бродів дв. головний	
		11:24 до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.	
		4:10 до Кракова, Відня, Праги, Самбора	
		5:50 до Брухович від 17. мая до 13. вер. шод.	

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано.

Час середно європейскій рїзнять ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє пояснєнь в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.